

Yayın Geliş Tarihi: 07.02.2019

Ermeni Araştırmaları Dergisi

Yayına Kabul Tarihi: 26.04.2019

Sayı: 62, Yıl: 2019, Sayfa: 95-97

ISSN: 1303-068X

Dilaver Tutku. "Talin Suciyan ve Modern Türkiye'de Ermeniler." *Ermeni Araştırmaları*, Sayı 62 (2019): 95-97.

Kitap Tahlili

TALIN SUCİYAN VE MODERN TÜRKİYE'DE ERMENİLER

(TALIN SUCİYAN AND THE ARMENIANS IN MODERN TURKEY:
POST-GENOCIDE SOCIETY, POLITICS, AND HISTORY)

Tutku DİLAVER*

Yazar: Talin Suciyan

Başlık: Modern Türkiye'de Ermeniler: Soykırımsonrası Toplum, Siyaset ve Tarih

Yayınevi: Aras Yayınevi

ISBN: 9786052100325

Dili: Türkçe

Sayfa Sayısı: 352

Talin Suciyan'nın daha önce İngilizce yayınlanan "*Modern Türkiye'de Ermeniler: Soykırımsonrası Toplum, Siyaset ve Tarih*" adlı kitabı Ekim 2018'de Türkçe'ye çevrilerek Aras yayınevinden yayımlandı. Cumhuriyet döneminden sonra Türkiye'de kalan Ermeni kökenli vatandaşların toplumsal, siyasal ve düşünce dünyasında yaşadığı zorlukları ve hatta yeniden üretildiği iddia edilen soykırım sürecini anlatma iddiasında olan kitap, İngilizcesinde olduğu gibi 4 bölümden oluşuyor. Talin Suciyan'ın doktora çalışmasından türetilen kitabın Türkçe baskısı gözden geçirilmiş olarak okuyucuya sunuluyor. Bu değişikliklerin hemen hemen tamamı redaksiyon, atıflar ile kaynakçada yapılan hatalı göndermelerin

* ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3379-4313>
Avrasya İncelemeleri Merkezi Misafir Araştırmacı
tdilaver@avim.org.tr

düzeltilmesi ve bir takım arşiv belgelerinin ekler kısmına eklenmesi oluşturuyor.

Kitap hakkında daha önce *Review of Armenian Studies* dergisinde inceleme yazısı yayınlanan Sean Patrick Smyth'in isabetli bir şekilde saptadığı gibi tek yanlı tarih anlatısı yaklaşımının devam ettiği¹ göze çarpıyor. Kitabın kaynak olarak aldığı eserlerin pek çoğunun yine aynı görüşü dile getiren yazarlar arasından seçilmiş olması objektif bir inceleme olma olasılığını ortadan kaldırıyor. Kitabın temel kuramları olarak ele aldığı habitus, diaspora gibi kavramları oldukça yüzeysel bir şekilde anlatmış olması okuyucunun bu kavramları anlamasını oldukça zorlaştırıyor. Dolayısıyla, kitabın anlaşılabilirliğini da azaltıyor.

Suciyan, soykırımsonrası adını vererek tarih aralığını oldukça geniş tuttuğu dönemde, mağdurun (Ermenilerin) sessizleştirilmesi ve devletin bu süreci inkârı gibi konuları incelemeye alıyor. Kitabın ortaya koyduğu tezi desteklemek adına, sistemli bir şekilde sürdürüldüğünü iddia ettiği baskı politikaları sonucu Ermeni entelektüel hayatının sonlandırıldığını, gazete ve dergilerin kapatıldığını anlatıyor. Bu analizini yaparken temel kaynak olarak ise Ermeni kökenli vatandaşların, Türkiye'de çıkarttığı dergilerin bir kısmını alıyor. Bu yayınların Türkiye'deki, Sovyetlerdeki ve hatta tüm dünyadaki Ermenilerin birbirinden haberdar olması açısından başka hiçbir ülkedeki yayının üstlenmediği bir misyonu üstlendiğinden bahsediyor. Fakat Suciyan bir yandan bu gazetelerin yayın hayatlarına devlet organları tarafından son verilerek Ermenilerin nasıl susturulduğunu anlatırken diğer yandan kaynak aldığı yayınlardan bazılarının hala yayın hayatına devam ettiğinden bahsediyor. Kapatılan yayınlara kapatılma nedenleri veya devam eden yayınlara hangi koşullarla yayın hayatlarına devam ettikleri hakkında herhangi bir bilgi verilmiyor. Dolayısıyla kitabın yarattığı genel havanın etkisiyle bu tahlili yapmak okuyucunun kendisine bırakılmış oluyor.

Suciyan'ın tek taraflı tarih anlatısı üzerine inşa ettiği kitapta yapıların isimlerinin doğru bir şekilde aktarılmadığı görülüyor. Örneğin, 1860'da Ermeni Nizamnamesi ile Patrikhane'nin altında kurulması uygun görülen Cismani Meclis, kitap içerisinde Ermeni Milli Meclisi olarak anılıyor. Bu şekilde bir kullanım okuyucunun zihninde Ermenilerin bağımsız bir birim olduğu şeklinde bir algı oluşmasının önünü açıyor. Bir diğer yandan Osmanlı'da uygulanan millet sistemindeki Millet kavramı bugün anlaşılan anlamında kullanılmamasına rağmen, kitap içerisinde ulus ile aynı anlamda kullanılarak, daha önce oluşturulan algı pekiştiriliyor.

1 Sean Patrick Smyth, "The Armenians in Modern Turkey," *Review of Armenian Studies*, sayı:35. (Ekim 2017): 211-215.

Suciyan kitabında, Türkiye’de yaşayan ezilmiş Ermenilerin Osmanlı döneminden beri diasporanın bir parçası olduğundan ve hatta döneminin en cesur temsilcileri olduklarından bahsediyor. Osmanlı döneminde çıkartılan, muhalif kimlikli, bazen milliyetçi gazetelerin ne kadar cesur olduğundan bahsedilerek, bugünkü diaspora ile paralellik kurulmaya çalışılıyor. Neticede Türkiye’de yaşayan Ermenilerin diasporalaştırılmasına zemin hazırlanmış oluyor.

Türkiye Cumhuriyetine karşı bulunduğu ithamları arşiv belgelerine dayandığını iddia eden Suciyan’ın ekler kısmına eklediği belgeler ise bu ithamlarını desteklemiyor. Çalışması için başta İstanbul olmak üzere dünyanın pek çok yerinde Ermenice yazılan kaynakları taradığını ifade eden Suciyan’ın devlet arşivlerindeki sınırlı çalışması çalışmanın en önemli ayaklarından birini eksik bırakıyor.

Sonuç olarak Talin Suciyan’ın kitabı hakkında daha önce eleştiri konusu olan bütün noktalar varlığını sürdürmeye devam ediyor. Suciyan’ın kitabında kurduğu anlatı ise akademik açıdan sübjektif bir bakış açısını temsil etmekten öteye geçemiyor.